

TÜRKİYE'DE MONTESSORİ YÖNTEMİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Fatma KÖSEOĞLU¹, Yaşar BARUT²

öz

Montessori Yöntemi, bir eğitim sistemidir ve Maria Montessori tarafından oluşturulmuştur. Maria Montessori İtalyan bir pedagog ve ülkesinin ilk kadın doktorudur. Montessori sistemi çocuğu merkeze alır ve çocuğa görelilik ilkesiyle hareket ederek, çocuğa uygun oluşturulmuş bir çevreye dayanır. Çocuğun ilgi alanları ve yetenekleri dikkate alınarak, bireysel öğrenme hızının olduğunu kabul eder ve bunu temel alan esnek bir eğitim süreci oluşturur. Montessori yöntemi bir sentezdir; çocukların içlerindeki potansiyeli fark edip keşfetmelerini ve karakterlerini oluşturmalarını amaçlar. Ayrıca çocuğun içindeki potansiyele ulaşması için düzenlenmiş bir alana ve özgürlüğe ihtiyacı olduğunu savunur. Ülkemizde Montessori konusu ile ilgili bilimsel çalışmalara önem verildiği ve çalışmalarının son yıllarda arttığı gözlemlenmektedir. Bu araştırmada, ülkemizde Montessori metodu ve uygulamaları ile ilgili, 2010-2021 yılları arasında yazılan tez ve makaleler, belirlenen ölçütlere göre incelenerek, hem bu metodun güvenilirlik ve geçerliliğini görmek hem de yapılacak yeni araştırmalara fikir vermek amaçlanmıştır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup, amaçsal öğrenme stratejilerinden ölçüt öğrenme yöntemi ve doküman tarama (analizi) tekniği kullanılmıştır. Google Akademi, Dergipark ve Ulusal Tez Merkezi veri ortamlarından "montessori" kelimeleri ile kaynaklar taranmış ve 48 tez çalışması, 36 makale çalışması olmak üzere toplam da 84 çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında; ülkemizde Montessori metoduna yönelik çalışmalarının yoğunluğunun son 5 yıla ait olduğu saptanmıştır. Araştırmaların büyük bir bölümünün okul öncesi kademesinde yapıldığı söylenebilir. Yapılan çalışmaların tamamına yakınının sonuç bölümlerinde, Montessori yöntemi ile eğitim alan çocukların lehine değişim gözlemlendiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi, Montessori Yöntemi, Okul Öncesi Eğitim

INVESTIGATION OF STUDIES ON MONTESSORI METHOD IN TURKEY

ABSTRACT

The Montessori Method is an education system and was created by Maria Montessori. Maria Montessori is an Italian pedagogue and the first female doctor in her country. The Montessori system puts the child in the center and, acting on the principle of relative to the child, is based on an environment created suitable for the child. Considering the interests and abilities of the child, it accepts the individual learning speed and creates a flexible education process based on this. The Montessori method is a synthesis; It aims for children to realize and discover the potential within them and to create their characters. He also argues that the child needs a regulated space and freedom to reach their potential. It is observed that scientific studies on the subject of Montessori are given importance in our country and their studies have increased in recent years. In this study, it is aimed to see the reliability and validity of this method and to give an idea for new researches by examining the theses and articles written between 2010-2021 about the Montessori method and its applications in our country, according to the determined criteria. This study is a qualitative research and criterion learning method and document scanning (analysis) technique, which are purposeful learning strategies, were used. Sources were scanned with the words "montessori" from Google Academy, Dergipark and National Thesis Center data environments, and a total of 84 studies, including 48 thesis studies and 36 article studies, were reached. Considering the findings obtained from the research; It has been determined that the intensity of the studies on the Montessori method in our country belongs to the last 5 years. It can be said that most of the studies were conducted at the preschool level. In the conclusion sections of almost all of the studies, it was stated that a change was observed in favor of the children who received education with the Montessori method.

Key Words

Preschool, Montessori Method, Preschool Education

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, e-mail: ftm87.koseoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8371-0846

²Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, e-mail: ybarut@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1602-2477

Alıntılam: Köseoğlu, F., Barut, Y. (2021). Türkiye'de Montessori yöntemi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 5(10), 101-118.

Giriş

On sekizinci yüzyılda özgürlükçü düşünce gelişmeye başlamış ve bu gelişme, eğitimi de etkilemiştir. Eğitimde özgürlükçü yaklaşımın öncüsü J.J. Rousseau (1712-1778) kabul edilir. Rousseau eğitimin; kişiliği, yaşamı ve özgürlüğü temel alması gerektiğini öne sürerek; çocuğun yeteneklerini keşfetmesi ve karakterinin oluşması için; eğitim sürecinde özgür olması gerekliliğini savunur. Rousseau’nun savunduğu bu anlayışı, ilk kez Johann Heinrick Pestalozzi (1746-1827) uygulayarak hayata geçirmiştir. Johann Heinrick Pestalozzi İsviçreli eğitimcidir. Pestalozzi’nin ülkesinde açtığı okullarda çocukların özgürce hareket edebilmelerine fırsat verilmiştir. Ancak benimsenen bu uygulama maddi imkânsızlık sebebiyle devam edememiş ve Pestalozzi’nin okulları kısa süre içinde kapanmıştır. Alman eğitimci olan Friedrich Wilhelm Frobel (1782-1852) Pestalozzi’nin okullarını ziyaret ederek, onun düşüncesini olgunlaştırıp uygulamıştır. Frobel de Pestalozzi ve Rousseau gibi eğitimde özgürlüğün önemini vurgulamış bunun da ancak çocuklara hareket özgürlüğü vermekle mümkün olacağını savunmuştur. Bu düşüncesini hayata geçiren Frobel “Çocuk Bahçesi” adıyla anaokullarını açmıştır. Frobel’in anaokullarının eğitim tarihinin ilk anaokulları olması onun anaokullarının babası olarak tanınmasını sağlamıştır. Maria Montessori ise Itart, Seguin ve Frobel’in malzemelerini, J.J. Rousseau ve Pestalozzi’nin felsefelerini, yaşadığı durumlara uyguladığında elde ettiği sonuçlara göre yeni bir model geliştirmiştir (Wilbrandt, 2019). Montessori’nin ortaya koyduğu bu eğitim metodu günümüzde de hala yaygın olarak kullanılmaktadır. Kanada, Rusya, ABD, Şili, Etiyopya, Pakistan, Hindistan, Hollanda, Almanya, Yeni Zelanda gibi ülkelerin de aralarında bulunduğu sayısız ülkede bu metodun uygulandığı görülmektedir. Merkezi Hollanda’nın başkenti Amsterdam’da kurulan “Uluslararası Montessori Derneği” çalışmalarıyla, Montessori metodunu yaygınlaştırmaya devam etmektedir. Sonuç olarak belirtmek gerekirse Montessori metodu, yüzyıllar geçmesine rağmen önemini korumaktadır. Bu metodun ülkemizde ne kadar tanındığı, uygulandığı, hangi eğitim kademesinde yoğunlukla benimsendiği, hangi yıllarda çalışmaların ağırlık kazandığı kısacası; ülkemizde yapılan Montessori çalışmalarını inceleyip onları çeşitli değişkenlere göre ölçümleme şansı bulabilmemiz açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Montessori eğitimi, metodu ve felsefesi alanında yapılan çalışmaları çeşitli değişkenlere göre incelemek, durumun anlaşılmasını sağlamak, alanda yapılmak istenen yeni çalışmalara kaynak oluşturmaktır.

Yöntem

Çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma materyallerin, etkinliklerin, durumların ve ilişkilerinin değerlendirildiği bir araştırmadır (Büyüköztürk vd., 2019). Bu çalışmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmadaki ölçüt; çalışmaların 2010-2021 yılları arasında yapılmış olması, tam metnine ulaşılabilir olması, Türkiye’de yapılmış olması, eğitim-öğretim konusunu kapsıyor olması, makale ve tez olmasıdır.

Sınırlılıklar

Çalışmaların 2010-2021 yılları arasında olması, Türkiye’de yapılmış olması, eğitim-öğretim konusunu kapsıyor olması, makale ve tez olması.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Google Akademik, Dergipark, Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarıdır. Örneklem ise 2010-2021 yıllarında yapılan Montessori metodu ile ilgili çalışmalardır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın tespitinde “montessori” anahtar kelimesi ile Google Akademik, Dergipark, Ulusal Tez Merkezi veri tabanları incelenmiş bulunan 48 tez ve 36 makale çalışması; yazarı, nerede yapıldığı, hangi tarihte yapıldığı, araştırma ölçütlerine uygunluğu vb. kriterlere göre incelenip değerlendirilmiştir.

Bulgular

Türkiye’de yapılan Montessori ile ilgili örneklemi oluşturan tezler; yıllara, araştırmada kullanılan yöntem, örneklem büyüklüğüne, danışmanına, enstitüsüne, çalışmanın yapıldığı eğitim kademesine göre analiz edilirken; makaleler yapıldıkları yıllara, araştırma yöntemine, örneklem büyüklüğüne göre analiz edilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaların Yıllarına ve Türlerine Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans (f)	Doktora (f)	Makale (f)
2010	1	1	2
2011	0	1	1
2012	1	0	5
2013	0	0	1
2014	1	0	1
2015	5	1	2
2016	2	0	4
2017	2	0	2
2018	9	1	1
2019	12	1	7
2020	4	0	5
2021	6	0	5
TOPLAM	43	5	36
GENEL TOPLAM		84	

Montessori ile ilgili çalışmaların 2015 yılından itibaren arttığı, özellikle 2019 yılında hem tez hem de makale çalışmalarının diğer yıllarla göre daha fazla olduğu görülmektedir. Son 10 yılın 2013 yılı hariç her yılı, en az 1 tez ve 1 makale çalışması yapılmıştır. Ancak 2013 yılında 1 makale çalışması yapılmış, hiç tez çalışması yapılmamıştır. Tez çalışmalarının 5’i doktora tezi 43’ü yüksek lisans tezidir.

Tablo 2. Tezlerin Araştırma Metoduna Göre Dağılımı

Metot	Tez(f)	Makale(f)	Toplam
Nitel	16	23	39
Nicel	26	7	33
Karma	6	6	12
			84

Tablo 2'ye göre 33 nicel araştırma yöntemi, 39 nitel araştırma yöntemi ve 12 karma yöntem kullanılmıştır.

Tablo 3. Tez Çalışmalarının Danışman Ünvanına Göre Dağılım

Danışman Ünvanı	(f)
Prof. Dr.	14
Doç. Dr.	24
Yrd. Doç. Dr.	6
Dr. Öğrt. Üyesi	4
Toplam	48

Tablo 3'te görüldüğü gibi incelenen tezlerde en fazla Doç. Dr. ünvanlı danışmanların görev aldığı görülmektedir. 14 tez çalışmasında ise Prof. Dr. ünvanlı danışmanlar bulunmaktadır.

Tablo 4. Tezlerin Enstitülerine Göre Dağılımı

Enstitüler	(f)
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	17
Sosyal Bilimler Enstitüsü	23
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	2
Fen Bilimleri Enstitüsü	2
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	4
Toplam	48

Tablo 4'te görüldüğü gibi Montessori alanında yapılan çalışmalar, 23 tez çalışması ile en çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada ise 17 çalışma ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü gelmektedir.

Tablo 5. Çalışmaların Örneklem Büyüklüklerine Göre Dağılımı

Örneklem	Tezler(f)	Makale(f)
0-10	6	4
11-50	26	9
51-100	7	4
101-200	2	1
201-300	1	0
301-400	1	0
401-500	1	0
Belirtilmemiş	4	18
Toplam	48	36

Genel Toplam: 84

Tezlerin örneklem büyüklükleri 8 kategoride değerlendirilmiştir. En çok “11-50” kategorisindeki örneklem büyüklüğü kullanılırken, “200-300, 301-400, 401-500” kategorilerindeki örneklem büyüklüğü en az kullanılan örneklem büyüklüğü olmuştur. Bunun yanı sıra tezlerin 4’ünde ve makalelerin 18’inde örneklem büyüklüğü belirtilmemiştir.

Tablo 6. Tezlerin Çalışıldığı Eğitim Kademesine Göre Dağılımı

Eğitim Kademesi	Tezler
Okul Öncesi	34
İlkokul-Ortaokul	5
Özel Eğitim	2
Belirtilmemiş	7

Tablo 6’da görüldüğü gibi tezlerin çok büyük bir kısmı Okul Öncesi kademesinde çalışılmıştır.

Tez Taraması Sonucu Elde Edilen Bulgular

Uçar (2019) çalışmasında Montessori eğitimi alan okul öncesi çocukları ile almayan okul öncesi çocuklarının oyun davranışlarını incelemiş ve Montessori eğitimi alan çocuklarda oyundan kopma davranışının daha çok gözlemlendiğini belirtmiştir. Kaza (2021) çalışmasında Montessori metodu ile okul öncesi eğitimi alan çocukların yaratıcı düşünceleri üzerine bir araştırma yapmış ve bu eğitimi alan çocukların yaratıcılık becerilerinin olumlu gelişiminden bahsetmiştir. Araştırmaya göre Montessori eğitiminin, MEB okul öncesi eğitim programına göre yaratıcı düşünme becerilerinde daha fazla akıcılık, zenginlik ve orijinallik kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Veli (2020) çalışmasında Montessori yönteminin okul öncesi çocuklarında günlük yaşam becerileri ve ebeveyn tutumlarındaki etkisini incelemiş; öğrencilerin günlük yaşam becerilerinde gelişme olduğunu, ebeveynlerin ise aşırı koruyucu tutum, izin verici tutum, otoriter tutumlarında artış olurken, demokratik tutumda azalma olduğunu gözlemlendiğini belirtmiştir. Saki (2020) Montessori eğitimi alan 24-72 aylık çocukların psikolojik açıdan dayanıklılıklarını incelemiş; bu çocukların psikolojik

olarak daha dayanıklı ve kendi kararlarını kendi veren, özgüvenli, kendine yeten, ifade etme becerileri yüksek çocuklar oldukları sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir. Üstündağ (2019) Montessori yönteminin okul öncesi çocukların bilişsel becerilerine etkisini incelemiş ve Montessori yönteminin, çocukların bilişsel kazanımlarında ve desteklenmelerinde MEB okul öncesi programına kıyasla daha fazla katkı sağladığı ve etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yavuz (2019) Montessori yöntemi ile eğitim alan çocuklarla, geleneksel yöntemle eğitim alan çocukların okul olgunluğunu incelediğinde; okul öncesi dönemde alınan eğitim türünün okul olgunluğuna etki etmediğini ifade etmiştir. Zengin (2019), çalışmasında Montessori programının 5-6 yaş çocuklarının matematik becerilerine etkisini incelemiş; bu çocukların matematik becerilerinde olumlu bir gelişim olduğunun gözlemlendiğini belirtmiştir. Yıldırım (2018), Türkiye’de Montessori, Reggio Emilia ve Waldorf yaklaşımlarını benimseyen okul öncesi kurumlar örneğiyle, bu yaş çocukların; görsel sanatlar yeterliliğini tasvir etmiştir. Bu çalışmada; Montessori felsefesini benimseyen okullarda sanatın çocukların günlük yaşam becerilerini ve el becerilerini geliştirmek amaçlı kullanıldığı, Reggio Emilia yaklaşımını benimseyen okullarda sanatın çocuk için kendini ifade etme yöntemi olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bülgür (2018), çalışmasında Adana örneği olarak, 5-6 yaş çocuklarının yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik üzerine Montessori yönteminin etkisini incelemiş, elde edilen veriler neticesinde, Montessori eğitimi alan çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Kayılı (2010) anaokulu çocuklarının ilkökula hazır bulunuşluk düzeylerinde Montessori yönteminin etkisini incelemiş; yöntemin, çocukların ilkökula hazır bulunuşluklarında MEB Okul Öncesi Eğitim Programına kıyasla olumlu katkı sağladığını belirtmiştir. Şimşek (2018), Montessori eğitiminde verilen beslenme alışkanlığı, sofraya düzeni vb. mutfak çalışmalarının çocukların bu alandaki gelişimini olumlu etkilediği, Montessori mutfak çalışmalarının okul öncesi kademedede yaygın ve etkin kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Şeker (2015), çalışmasında, kırsal bölgedeki 5 yaş okul öncesi çocukları ile Montessori eğitimi alan 5 yaş çocuklarının motor becerilerini karşılaştırmış; bu iki grup çocukların motor becerisi arasında anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir. Bezirci (2017) araştırmasında; Montessori eğitiminin anaokulu çocuklarının akran tepkilerine ve akran ilişkilerine etkisini incelemiş; uygulanan ön testte Montessori eğitimi alan ve MEB Okul Öncesi Programı doğrultusunda eğitim alan çocukların akran ilişkileri arasında fark bulunmadığı, son testte ise Montessori metoduyla eğitim almayan çocukların daha çok prososyal davranış sergilediği, Montessori metoduyla eğitim alan çocukların ise, daha çok kaçınmacı davranış tepkileri gösterdiğini belirtmiştir. Dedeoğlu (2018), MEB okul öncesi programı ile ve Montessori metoduyla eğitim alan çocukların sosyal ve bilişsel gelişimlerini karşılaştırmış; bilişsel gelişimlerinde ön test ve son test sonuçlarına göre Montessorri yöntemiyle eğitim alan çocuklar lehine anlamlı bir fark gözlemlendiğini belirtmiştir. Sosyal yetkinlik olarak iki grup arasında anlamlı bir fark oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Acay (2018), Montessori yönteminin, okul öncesi çocuklarının renk ve doku gelişimine etkisini araştırmış ve bu alanda Montessori yönteminin MEB okul öncesi eğitim programına göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Noyat (2018), Montessori yönteminin görsel sanatlar eğitiminde okul öncesi çağındaki çocukların

yaratıcılıklarının gelişimindeki etkisini araştırmış; Montessori eğitimi alan çocukların aralarında yardımlaşma davranışının arttığı, kendi istekleriyle derslere katılım sağladıkları, sınıfta bulunan malzemelerin yerlerini bildikleri için yetişkin yönlendirmesine ihtiyaç duymadan istedikleri malzemeye ulaşabildiklerini belirtmiştir. Yücesan (2017), Montessori eğitiminin, okul öncesi dönemdeki çocukların problem çözme becerilerine etkisini araştırmış; bu eğitimi alan çocukların almayan çocuklara kıyasla problem çözme davranışlarının daha iyi, problemleri davranış görülme durumunun ise daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Selçuk (2016) Montessori yönteminin, anaokulu çocuklarının büyük kas gelişimine etkisini incelemiş, bu yöntemin MEB Okul Öncesi Eğitimi programına göre çocukların büyük kas beceri gelişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Keçecioglu (2015), MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori metoduyla eğitim alan 5 yaşındaki çocukların sosyal becerilerini incelemiş; MEB programına göre eğitim alan çocukların iletişim becerilerinin ve davranış problemlerinin Montessori eğitimi alan çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bayer (2015), Montessori metodunun, 36-66 aylık çocukların öz bakım becerilerine etkisini incelemiş; Montessori metodunun, bu yaş grubu çocukların öz bakım becerilerini olumlu yönde etkilediği, bu çocukların MEB Okul Öncesi Programı kapsamında eğitim alan çocuklara kıyasla; dinlenme, temizlik, kişisel bakım becerilerinin daha etkili olduğunu belirtmiştir. Aslıyüksek (2015), Montessori eğitiminin; çocukların bellek, görsel algı ve küçük kas becerilerine etkisini incelemiş, Montessori eğitimi alan çocukların son testlerinde bu becerilerin kazanılması lehine anlamlı bir fark bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Şahintürk (2012), Montessori metodunun okul öncesi öğrencilerinin yaratıcı düşüncelerine etkisini araştırmış; bu yöntem ile eğitim alan çocukların yaratıcılık becerilerinde kontrol grubundaki çocuklara oranla anlamlı bir fark görüldüğünü belirtmiştir. Kayılı (2015), sosyal beceri programı ile desteklenen Montessori yöntemi alan anaokulu çocuklarının problem çözme ve duyguları anlama becerilerine etkisini incelemiş; sosyal beceri destekli Montessori Yönteminin bu becerilerin gelişiminde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Toran (2011), çalışmasında Montessori yöntemiyle eğitim alan çocukların, sosyal uyum, kavram edinimi ve küçük kas motor gelişimleri üzerine bir araştırma yapmış, yöntemin bu becerilerdeki etkisini ölçmüş ve Montessori yönteminin çocukların belirtilen becerilerin gelişiminde olumlu sonuçları olduğunu belirtmiştir.

Ak (2019), Montessori yaklaşımında bütünleştirme eğitimi hususunda Montessori eğitimi veren okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini incelemiş ve öğretmenler tarafından kendilerinin bu konuda yeterince deneyimli ve bilgili bulmadıkları belirtilmiş ve Montessori eğitiminde sunulan özgürlüğün çocukların bağımsız olmalarında etkili olduğunu; ancak özgürlükçü tavrın engelli öğrenciler açısından dezavantajlı olabileceği söylenmiştir. Bu öğrenciler için yapılandırmacı eğitim programının faydalı olabileceği belirtilmiştir. Akatay (2019), ortaokul kademesinde Montessori fen eğitimini, Montessori fen öğretmenlerinin görüşlerini olarak incelemiş ve Montessori yönteminin ortaokul fen öğretiminde de uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir. Şimşek (2021), Montessori metodunda dijital değerlendirme araçlarının kullanımını incelemiş; dijital değerlendirme araçlarının; Montessori öğretmenleri tarafından kullanım gerekliliği, kolaylığı, veli ve Montessori boyutlarıyla ilişkilendirildiğini belirtmiş ve

Montessori öğretmenlerinin kendi kullandıkları araçlara yönelik değerlendirmeler yaptıklarını öne sürmüştür. Kural (2020), Montessori öğretmenlerinin sınıf yönetimlerine ilişkin görüşlerini incelemiş; araştırma sonucunda veriler fiziksel ortamın düzenlenmesi, davranış ve iletişim yönetimi, zaman, plan, program yönetimi boyutlarında toplandığını, eğitimcilerin eğitimlerini, eğitici materyaller, hazırlanmış çevre, hazırlanmış yetişkin faktörleriyle ilişkilendirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bayrak (2021), örneklem olarak belirlediği özel bir okulda öğretmen görüşlerine dayanarak Montessori metodu ile eğitim alan öğrencilerin öğrenme çıktılarını incelemiş; bu metodun sosyal becerileri ve problem çözme becerilerini olumlu yönde geliştirdiği ancak akademik başarıya etkisinin her öğrenci için farklı sonuç verdiğini belirtmiştir. Leygara (2020), geleneksel eğitimden, Montessori eğitime geçişte, okula güven ve değişime direnç hususunda bir araştırma yapmış; öğretmenlerin değişime karşı kaygı duymalarına rağmen en fazla meslektaşlarına en az da okul idaresine güven duydukları sonucuna ulaşmıştır. İleri yaşlardaki öğretmenlerin genç yaşlardaki öğretmenlere göre daha fazla değişime direnç gösterdikleri de belirtilmiştir.

Topuz (2019), ilkokul 1. sınıf düzeyinde matematik dersi doğal sayılar konusunda Montessori metodunun, öğrencilerin akademik başarılarına etkisini araştırmış; Montessori eğitim programıyla düzenlenen matematik dersinin; öğrencilerin akademik başarılarına etkisi; MEB programına göre düzenlenen matematik dersinden daha fazladır sonucuna ulaşılmıştır. Hallumoğlu (2019), Montessori materyalleri destek alınarak uygulanan bireysel ve işbirlikçi matematik çalışmalarının, çocukların matematiksel akıl yürütme becerilerine etkisini araştırmış ve istatistiksel olarak eğitimi alan çocuklar lehine anlamlı bir fark bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Zinderen (2021), tarafından; Montessori metoduna dayanan öğretimin, 2. sınıf matematik dersi geometri ve uzamsal ilişkiler konusunda, öğrencilerin tutum ve akademik başarıları üzerine etkisi araştırılmış, Montessori yöntemiyle verilen eğitimin öğrencilerin hem matematik becerisine hem de akademik becerilerine olumlu katkı sağladığı saptanmıştır. Yıldırım (2019), çalışmasında Montessori metoduyla eğitim alan birinci sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeylerine, okuma yazma becerilerine etkisini araştırmış, Montessori yönteminin öğrencilerin hazır bulunuşluğunu ve okuma yazma becerilerini geliştirdiği sonucuna varıldığını belirtmiştir.

Sezgin (2021), çalışmasında Montessori’de erken çocuklukta din öğretimi konusunu araştırmış ve din eğitiminin Montessori metodunun bir parçası olduğu, çağdaş eğitimde de kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Olcaytuberdi (2019), Montessori yöntemini, din ve değerler eğitimi bağlamında İstanbul örneği ile incelemiş, inceleme sonucunda bu yöntemde öne çıkan, insanın doğası, tecrübe ve özgürlük din eğitimi bakımından ele alınmıştır. Eser (2019), Montessori yöntemini din ve ahlak bağlamında incelemiş, bu metodun ahlaki gelişim sonuçları (saygı, sorumluluk vb.) ve sınıf içi düzen ile ilgili unsurların ahlak gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaştığını belirtmiştir. Mustafayeva (2016), İslam eğitim sistemi ile Montessori eğitim sistemini karşılaştırmış; her iki yaklaşımda da benzerlik gösteren ilke ve metotlar olduğunu belirtmiştir. Bayram (2014), Montessori yöntemini, değerler eğitimi bağlamında incelemiş; Montessori yönteminin değerler eğitimi konusundaki başarısından bahsetmiştir.

Çankaya (2021), Montessori yönteminde bulunan günlük yaşam becerilerinin zihinsel yetersizliği olan çocukların öz bakım becerilerine etkisini araştırmış; hafif ve orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocukların öz bakım becerilerinin olumlu yönde etkilendiğini belirtmiştir. Kınık (2018), Montessori’yi temele alan bireysel eğitim programının, özel eğitim öğrencilerinin problem çözme becerilerine etkisini araştırmış; bu çocukların, dikkat sürelerinde, dil-konuşma becerilerinde, psikomotor ve öz bakım becerilerinde artış gözlemlendiğini belirtmiştir.

Yıldız (2018), yaptığı çalışmada, Montessori anne destek eğitim programının; bu eğitimi alan okul öncesi çocukların günlük yaşam becerileri ve matematik becerilerini incelenmiş uygulanan ön test ve son test arasında anlamlı fark görüldüğü belirtilmiştir. Özgen (2019), Montessori, Reggio Emilia ve MEB Okul Öncesi yaklaşımlarında aile katılımı ile ilgili öğretmen tutumlarını incelemiş, öğretmenlerin bu konudaki görüş ve tutumlarının çalıştıkları eğitim kurumunun benimsediği eğitim yaklaşımlarını yansıttığı sonucuna ulaşmıştır. Açıkgöz (2018), Fen öğretimi konusunda STEM ve Montessori yöntemlerini öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda karşılaştırarak incelemiş, araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin Montessori yöntemini bildikleri, STEM yöntemini ise ilk kez duyduklarını, ancak yeni gelişmelere karşı öğretmen tutumlarının pozitif olduğunu belirtmiştir. Çakır (2018), araştırmasında Montessori yaklaşımını temel alan STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adaylarına etkisini incelemiş; Eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme becerilerinde ön test ve son test sonucunda olumlu yönde anlamlı bir fark gözlemlendiğini belirtmiştir. Durakoğlu (2010), Maria Montessori’ye göre çocuğun eğitimini ve doğasını ayrıntılı bir biçimde incelemiştir.

Makale Taraması Sonucu Elde Edilen Bulgular

Durakoğlu, (2010) çalışmasında Montessori metodunda okuma-yazma eğitimini araştırmış; Montessori okullarında verilen okuma-yazma eğitiminin; MEB okul Öncesi Eğitimi’nden farklı olarak (okuma-yazma çalışmalarının çocukların hazır bulunuşluğunu geliştirmek amacıyla değil), tamamen çocukların okuryazar olmaları amacıyla verildiğini belirtmiştir. Kuşçu, Bozdaş ve Yıldırım Doğru (2014) çalışmalarında, Montessori metodunun çocuklarda; başladığı işi bitirme, sırasını bekleme ve sorumluluk alma becerilerindeki etkisi araştırılmış; Montessori eğitimi alan çocukların, geleneksel eğitim alan çocuklara kıyasla bu becerileri daha sık sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aral ve arkadaşları (2015) Montessori eğitimin çocukların gelişimindeki etkisini incelemiş; çocukların öğretmen görüşlerine göre uyumlu davranış boyutlarında, ebeveyn görüşlerine göre de fiziksel ve bilişsel gelişim boyutlarında deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temel ve arkadaşları (2016) Montessori kurumlarında eğitim gören çocukların görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiş; çocukların çizim becerileri ve görsel algıları arasında pozitif yönlü ancak düşük düzeyde bir ilişkinin gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Dereli (2017), Montessori eğitim programının, çocukların psikososyal gelişimine ve sosyal açıdan problem çözme becerilerine etkisini incelemiş; programın bu becerilerin gelişmesinde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Öztürk (2020) yaptığı çalışmada Montessori yöntemiyle verilen görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin bilgi düzeyine etkisini araştırmış; Montessori yöntemi kullanılarak verilen eğitimin öğrenci başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Kuru (2021) Montessori yönteminin 21. yüzyıl iş

becerilerinin kazanılmasında etkisini değerlendirmiş olup, alternatif yaklaşımlar göz önünde bulundurularak, en uygun okul öncesi modelinin gerekliliğini vurgulamıştır.

Yıldırım Doğru (2010), makalesinde; özel eğitimde kullanılan alternatif yöntemlerden Montessori metodunu incelemiş; bu yöntemin, özellikle nöromotor gelişim, psikomotor gelişim geriliği gösteren ve Down sendromlu çocuklarda olumlu sonuçlar verdiğinden bahsetmiştir. Eratay (2016), Montessori metodunun etkililiği araştırmış ve engelli olan çocuklarla da, engelli olmayan çocuklarla da çalışıldığında olumlu sonuçları olduğunu belirtmiştir. Yıldırım Doğru ve Çetingöz, (2017) Montessori eğitiminde kullanılan duyu materyallerin, otistik çocukların alıcı dil gelişimine etkisini incelemiş ve araştırmaya katılan 5 çocuğun, görsel, dokunsal, işitsel algı becerilerinde başarı sağladıkları, alıcı dil puanlarının yükseldiği belirtilirken diğer 3 çocuğun ise; dil puanlarının yükseldiği ancak görsel, dokunsal, işitsel algı becerinin daha az arttığı belirtilmiştir. Ildız ve Fazlıoğlu (2020), Montessori metodunun özel eğitimde kullanımını incelemiş ve bu alanda bilgiler vermiştir.

Durakoğlu (2011), Maria Montessori’ye göre okul öncesi dönemdeki çocukların, çocukluk dönem özelliklerini ayrıntılı bir şekilde ele almış, yetişkin ve eğitimcilere önerilerde bulunmuştur. Mutlu, Ergişi, Ayhan ve Aral (2012), yaptıkları çalışmada; okul öncesinde Montessori yöntemini araştırmış, Montessori eğitiminin ve materyallerinin çocukların öğrenmesine ve gelişimine büyük bir katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Büyüктаşkapu (2012), Montessori yöntemini okul öncesi fen eğitimi bağlamında incelemiş ve bu yaklaşımda, bilimsel gerçeklerin tek başına öğretilmediği, doğa, mekân, zaman, kültür bağlantıları kurularak öğretildiğini, uygulanan bu felsefenin okul öncesi fen eğitimine farklı bir bakış açısı kazandıracaklarını belirtmiştir. Yılmaz (2012), tarafından, okul öncesi çocuklarının sosyal kural algıları; çoklu zekâ kuramına, montessori yaklaşıma ve MEB Okul Öncesi Eğitim Programına göre incelenmiş; Montessori metoduyla eğitim alan çocukların; sosyal kuralları daha fazla ciddiye aldıkları ve otorite olmadığı durumlarda dahi kurallara uyulması gerektiği konusundaki algılarının daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım, Akman ve Alabay (2012), okul öncesi çocuklarına verilen Mandala ve Montessori eğitiminin, görsel algılarına etkilerini araştırmış; mekân ve zemin algısında, Montessori eğitimi alan çocukların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğunu belirtmiştir. Şahin Sak (2014), yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin Reggio Emilia ve Montessori yaklaşımları ile ilgili görüşlerini incelemiş ve araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı Montessori yönteminin Türkiye’de uygulanmasının mümkün olmadığını; diğer yarısının da çok zor ama imkânsız olmadığı düşüncesinde olduklarını, Reggio Emilia yaklaşımı konusunda ise araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakınının Türkiye’de uygulanamayacağı konusunda fikir birliğinde olduklarını belirtmiştir. Gürkan Öztürk ve Özkan, (2016)’ın çalışmasında, Montessori anaokullarındaki müzik uygulamaları incelenmiş; bu anaokullarının %67’sinin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı olduğu, %72’sinin günlük işleyişte müzik dersine yer verdiği, %89’unda Montessori müzik aletlerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Noyat, Karahan ve Alakuş, (2018) Montessori yaklaşımını okul öncesi eğitimde yaratıcılık ve sanat eğitimi incelemiş; Montessori eğitimi alan çocukların aralarında

yardımlaşma davranışının arttığı, kendi istekleriyle derslere katılım sağladıkları, sınıfta bulunan malzemelerin yerlerini bildikleri için yetişkin yönlendirmesine ihtiyaç duymadan istedikleri malzemeye ulaşabildiklerini saptamışlardır. Buldur (2019) araştırmasında Montessori okullarına devam eden okul öncesi öğrencilerin bilimsel süreç becerilerindeki değişimi ele almış; çocukların eğitime başlamadan önceki becerileri ile eğitimi aldıktan sonraki becerilerinde fark olduğu, eğitim sonucu bu becerilerin önemli bir gelişim gösterdiğini belirtmiştir. Saki (2020), Montessori felsefesi ile eğitim gören 2-6 yaş çocukların psikolojik dayanıklılığını ölçmüş; bu felsefeyle eğitim alan çocukların psikolojik dayanıklılığının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Soydan (2013), yaptığı çalışmada Montessori öğretmenlerinin çocukların merak duygusunu uyandırmak için kullandıkları stratejileri incelemiş; öğretmenlerin, hazırlanmış çevre, hassas gözlem, özel ilgi, özgür seçim, dikkatin polarizasyonu, konsantrasyon, duyarlı evre ilkelerini uyguladıklarını gözlemlemiştir. Çakır, Altun Yalçın ve Yalçın (2019) yapılan çalışmada Montessori temelli STEM etkinliklerin okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerine etkisini incelemiş; araştırma sonunda elde edilen nitel ve nicel sonuçların birbirini desteklediği, ön test ve son test arasında anlamlı bir fark gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Aksoy (2020) çalışmasında Türkiye’de ve Amerika’da Montessori sınıflarında görev yapan öğretmenlerin, Montessori yönteminin güçlü, farklı, zorlayıcı yanlarıyla ilgili görüşlerini incelemiş; Türkiye örneğinde bulunan öğretmenler ortam koşullarını, sınıf düzenini ve aile desteğinin yöntemin zorlayıcılığı olarak ifade ederken, Amerika örneğinde bulunan öğretmenler bu yöntemin zorlayıcılığını, öğretmenin her zaman rehber olması, teşvik edici olması olarak ifade ettiklerini belirtmiştir.

Erakkuş ve Şanver (2016) Montessori okullarında, temel eğitimde verilen din ve değerler eğitimi ile ilgili dersleri incelemiş; ülkeden ülkeye hatta okuldan okula farklılık olmakla beraber, okul öncesi kademesinde nezaket ve zarafet derslerinde din ve değerler konusuna yer verildiği, ilkökul kademesinde ise kozmik eğitim adı altında çeşitli dersler dâhilinde bu konulara yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Oruç (2019), Montessori yaklaşımının, din eğitimine uygulanmasını incelemiş; yaklaşımın, uygun içerik ve düzenlemeler neticesinde farklı dinlerde kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Kızılabdullah (2021) ise yaptığı çalışmada Amerika Birleşik Devletleri Indiana eyaletindeki Montessori okullarını konu olarak, Montessori metodundaki, din, ahlak ve değer eğitimi tartışmıştır.

Zakir (2019) çalışmasında Maria Montessori’nin eğitim anlayışını incelemiştir. Erkilic (2019), yaptığı çalışmada Waldorf, Reggio Emilia ve Montessori okullarını İstanbul il örneğinde incelemiş; alternatif eğitim ile geleneksel eğitim arasında birçok farkın bulunduğunu belirtmiştir. Türk ve Midilli Sarı (2020) çalışmalarında; Montessori okulları mekânsal olarak incelenip, gözlemlenmiştir. Bozkurt ve Ulutaş (2021) çalışmada Montessori yöntemi nörobilimsel bakış açısıyla disiplinlerarası incelenmiştir. Güney ve Öz (2021) çalışmada; Montessori kozmik eğitim materyalleri ve uygulamaları incelenmiş bu alanda bilgiler verilmiştir.

Sonuç

Montessori metodu ile ilgili Türkiye’de 84 çalışma incelendiğinde en çok Okul Öncesi kademesinde çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Yapılan tüm çalışmalarda

bu yöntem ile eğitim gören çocukların lehine sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak; “Montessori eğitimi alan ve almayan okul öncesi dönemdeki çocukların oyun davranışlarının incelenmesi” (Uçar, 2019) yüksek lisans tezinde bu durumun tersi bir durumdan bahsedilmiştir. Oyun grubunun dışında gezinir, oyuna katılmayı reddetme gibi davranışları içeren “oyundan kopma” faktörünün Montessori eğitimi alan çocuklarda daha çok görüldüğü belirtilmiştir. Tezler en çok nicel araştırma yöntem ve teknikleri ile çalışılmış, nitel araştırma yöntemi de ikinci tercih edilen yöntem olmuştur. Nicel araştırma yönteminin çoğunlukta olmasının sebebi geçerlilik ve güvenilirliğinin kolay sağlanabilir olması olduğu düşünülmektedir. Nicel araştırma yönteminde verilerin analizi daha somuttur. Makale çalışmalarında ise nitel araştırma yöntemi çoğunlukta tercih edilmişken nicel araştırma yöntemi ise ona yakın sayıdadır. Tez çalışmalarının enstitülere dağılımı incelendiğinde, 23 çalışmanın Sosyal Bilimler Enstitüsünde, 17 çalışmanın Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, 2 çalışmanın Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, 2 çalışmanın Fen Bilimleri Enstitüsünde, 4 çalışmanın da Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yapıldığı belirlenmiştir. Yapılan 18 makale çalışması ve 4 tez çalışmasında örneklem belirtilmediği görülmektedir. Bu durum örneklemi olmayan çalışmaların yöntem açısından yetersiz olduğunu düşündürmektedir. Tezlerin 5’i doktora 43’ü yüksek lisans tezidir. Tezlerin danışman unvanlarına bakıldığında ise, 24 tezin danışmanı Doç.Dr., 14 tezin danışmanı, Prof. Dr., 6 tezin danışmanı Yrd. Doç.Dr., 4 tezin danışmanı da Dr. Öğrt. Üyesi ünvanındadır.

Öneriler

Bu kısım, alanda yapılacak yeni araştırmalara ışık tutması açısından önemlidir. Yapılan araştırma sonucu, sunulabilecek öneriler şu şekildedir: Ülkemizde Montessori metodu ile ilgili çalışmalar azımsanmayacak sayıdadır. Bu alanda literatürün zengin olması çalışmaların devamının olmasına engel teşkil etmemektedir. Montessori materyallerinin etkililiği hususunda araştırmalar yetersizdir, bu alanda da araştırmalar yapılmasının olumlu sonuçları olacağı düşünülmektedir. Ayrıca materyallerin yerli üretimi; teşvik edilerek, ülkemizdeki marangoz ve ahşap materyal üreticilerine montessori materyalleri ile ilgili eğitici bilgiler verilmesi, materyallerin ülkemizdeki üretiminin artmasına olanak sağlayabilir ve bu materyalleri temin etmek kolaylaşabilir. Bu hususta neler yapılabileceğinin tartışılması önerilir. Montessori yöntemiyle ilgili yapılan çalışmalar bilgi verici, öğretici nitelikte olup bu yöntemi merak edip öğrenmek isteyenler yapılan çalışmalardan faydalanabilir. Türkiye’de uygulanan eğitime, bu yöntemin entegre edilmesinin olumlu olacağı düşünülmektedir. Bu alanda milli eğitim kapsamında kurslar, seminerler açılarak öğretmen eğitimleri yapılabilir ve üniversiteler, eğitim fakülteleri bünyesinde bu alanda bölüm açabilir. İncelenen çalışmalarda, okul öncesi dönemde yapılan birçok çalışmanın olumlu sonuçlarından bahsedilmiştir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak Okul Öncesi Eğitim Programı, Montessori Yöntemi ile harmanlanarak zenginleştirilebilir.

Kaynakça

- Acay, E. (2018). *Okul öncesi çocuklarının renk ve doku bilgilerini edinmelerine montessori eğitim yönteminin etkililiği*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Açıkgöz, S. (2018). *Fen eğitiminde okulöncesine yönelik yaklaşımlardan STEM ve Montessori yöntemlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda karşılaştırılması*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ak, İ.S. (2019). *Montessori yaklaşımında bütünleştirme uygulamalarına ilişkin Montessori okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akatay, N. (2019). *Ortaokul Montessori fen eğitiminin Montessori fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoy, P. (2020). Montessori yaklaşımının uygulandığı sınıflarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin montessori yaklaşımının “farklı, güçlü ve zorlayıcı yanları”na ilişkin görüşleri: Amerika ve Türkiye örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 278-309.
- Aral, N., Yıldız Bıçakçı, M., Yurteri Tiryaki, A., Çetin Sultanoğlu, S., Şahin, S. (2015). Montessori Eğitiminin Çocukların Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. *Hacettepe Journal of Educational Research*, 1(1), 32-52.
- Aslyüksek, M. (2015). *Montessori eğitiminin 4 - 5 yaş çocukların motor beceri, görsel algı ve bellek, el-göz koordinasyonu ile küçük kas becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayer, A. (2015). *Montessori Yönteminin okul öncesi (36-66 ay) çocuklarının özbakım becerilerine etkisinin incelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayrak, Ö.Ö. (2021). *Montessori Metodu uygulayan özel bir ilkokulda öğretmen görüşlerine göre öğrenme çıktılarının incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bayram, B. (2014). *Değerler eğitiminde Montessori yöntemi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bezirci, H. (2017). *Montessori yönteminin anaokulu çocukların akran ilişkilerine ve akran tepkilerine etkisinin incelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Bozkurt, Ş.S., Ulutaş, İ. (2021). Montessori yöntemine nörobilimsel bakış açısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(2), 817-854.
- Buldur, A. (2019). Montessori eğitim programına devam eden okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerindeki değişimin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 1172-1186.

- Bülgür, N. (2018). *Montessori eğitiminin 5-6 yaş grubu çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeyleri üzerindeki etkisi (Adana ili örneği)*. Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüktaşkapu, S. (2012). Montessori yaklaşımı ve okul öncesinde fen eğitimi. *Tübav Bilim Dergisi*, 5(3), 19-25.
- Çakır, Z., Altun Yalçın, S., Yalçın, P. (2019). Montessori yaklaşım temelli STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık becerilerine etkisi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 392-409.
- Çakır, Z. (2018). *Montessori yaklaşım temelli STEM etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adayları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çankaya, E. (2021). *Montessori günlük yaşam becerileri çalışmalarının zihinsel yetersizliği olan çocukların öz bakım becerilerine etkisi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dedeoğlu, S. (2018). *MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori programına göre eğitim alan çocukların bilişsel gelişim ve sosyal yetkinliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dereli, E. (2017). Montessori eğitim programının çocukların psikososyal gelişimlerine ve sosyal problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 135-153.
- Durakoğlu, A. (2010). *Maria Montessori'ye göre çocuğun doğası ve eğitimi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durakoğlu, A. (2010). Montessori metodunda okuma ve yazma eğitimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 91-104.
- Durakoğlu, A. (2011). Maria Montessori'ye göre okul öncesi çocukluk döneminin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 133-145.
- Erakkuş, Ö., & Şanver, M. (2016). Montessori okullarında temel eğitimde din ve değerler eğitimiyle ilgili dersler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 431-444.
- Eratay, E. (2016). Montessori yönteminin etkililiği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 11-19.
- Erkılıç, Ö.E. (2019). Montessori Reggio Emilia ve Waldorf Okullarının İstanbul ili Örneğinde İncelenmesi. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 3(2), 81-98.
- Eser, H.T. (2019). *Din ve ahlak eğitimi bağlamında Montessori yönteminin çocukların sosyal yaşamındaki tezahürleri (Palet ilkokulu örneği)*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güney, M., & Öz, S. Kozmik eğitim "Montessori ve yaşam". *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 117-124.

- Gürkan Öztürk, F., Özkan, P. (2016). Montessori yönteminde müzik ve türkiye’de montessori anaokullarında müzik eğitimi uygulamaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 333-346.
- Hallumoğlu, K.Ö. (2019). *Montessori materyalleri destekli bireysel ve işbirlikli matematik etkinliklerinin erken matematiksel akıl yürütme becerilerine etkisi*. Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ildız, G.İ., & Fazlıoğlu, Y. (2020). Özel eğitimde montessori metodunun kullanımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 869-884.
- Kayılı, G. (2010). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının ilköğretime hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kayılı, G. (2015). *Sosyal beceri eğitimi programı ile desteklenmiş Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının duyguları anlama ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaza, Ö. (2021). *Montessori eğitimi ile okul öncesi eğitim programı uygulanan okul öncesi öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Keçecioğlu, Ö. (2015). *MEB okul öncesi eğitim programı ve montessori yaklaşımına göre eğitim alan 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kınık, B. (2018). *Montessori temelli bireysel eğitim programının özel eğitim gereksinimi olan çocukların problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kızılabdullah, Y. (2021). okul öncesi din, değer ve ahlak eğitiminde montessori metodu-Indiana örneği. *Dini Araştırmalar*, 24(60), 9-34.
- Kural, E. (2020). *Montessori öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına yönelik görüşleri*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuru, B. (2021). İş Dünyasında 21. Yüzyıl Becerileri ve Maria Montessori. *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(8), 19-38.
- Kuşçu, Ö., Bozdaş, Y., Yıldırım Doğru, S.S. (2014). Montessori eğitiminin çocuklarda sorumluluk alma, sırasını bekleme, başladığı işi bitirme becerisine etkisinin değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 307-322.
- Leygara, T. (2020). *Geleneksel eğitimden Montessori eğitim modeline geçiş sürecinde okula güven ve değişime direnç üzerine nitel bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Montessori Felsefesi. (tarih yok). 11.09.2021 tarihinde montessorifelsefesi.com/montessori-nedir/ adresinden alındı.

- Mustafayeva, L. (2016). *Montessori eğitim sistemi ve İslam eğitim sisteminin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mutlu, B., Ergişi, A., Ayhan, A.B., & Aral, N.. (2012). Okul öncesi dönemde Montessori eğitimi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 113-128.
- Noyat, Ş. (2018). *Görsel sanatlar eğitiminde Montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişmelerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Noyat, Ş., Karahan, Ç.İ., & Alakuş, A.O. (2018). Okul öncesi montessori eğitimi yaklaşımında sanat eğitimi ve yaratıcılık. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 48-59.
- Olcaytuberdi, N. (2019). *Montessori modeli ile din ve değerler eğitimi (İstanbul örneği)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oruç, C. (2019). Montessori eğitim yaklaşımının din eğitimine uygulanması: Godly Play Örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 235-266.
- Özgen, Z. (2019). *Montessori, Reggio Emilia ve MEB okul öncesi eğitim yaklaşımlarında aile katılımına yönelik öğretmen tutumlarının incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, A.D. (2020). Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yönteminin Öğrenci Bilgi Düzeyine Etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 561-569.
- Saki, H. (2020). *Montessori felsefesi ile eğitim alan 24-72 ay arası çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Saki, H. (2020). Montessori Felsefesi ile Eğitim Alan 24-72 Ay Arası Çocukların Psikolojik Dayanıklılıklarının İncelenmesi. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 1(1), 15-33.
- Selçuk, K.S. (2016). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının büyük kas becerilerine etkisinin incelenmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sezgin, Ş. (2021). *Montessori'de erken çocukluk dönemi din eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Soydan, S. (2013). Çocuklarda merak duygusunu uyandırmada montessori öğretmenlerinin kullandıkları stratejiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 269-290.
- Soydan, S. (2013). Erken Çocukluk Yaklaşımlarına İlişkin Görüşler Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 227-242.
- Şahin Sak, İ.T. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının Montessori ve Reggio Emilia yaklaşımları ile ilgili görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 1-20.

- Şahintürk, Ö. (2012). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şeker, K.N. (2015). *Kırsal bölgede okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş çocukları ile montessori eğitimi alan 5 yaş çocukların motor becerilerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, F.M. (2021). *21. yüzyılda öğrenmeyi görünür kılmak; Montessori eğitiminde dijital değerlendirme araçlarının kullanımının incelenmesi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, Y. (2018). *Montessori yaklaşımı ile verilen beslenme eğitiminin 4-5 yaş çocukların besin grupları bilgisi, beslenme alışkanlıkları ve sofraya düzeni bilgisi üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Temel, Z.F., Kaynak, B., Paslı, H., Demir, H., Çemrek, B. (2016). Montessori eğitim kurumlarındaki çocukların görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2595-2608.
- Topuz, O.H. (2019). *İlkokul 1. sınıf matematik dersi doğal sayılar konusunda Montessori eğitimine dayalı öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin incelenmesi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Toran, M. (2011). *Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türk, S.A., Midilli Sarı, R. (2020). Montessori okullarında mekân kavramlarla okumak. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(1), 82-105.
- Uçar, S. (2019). *Montessori eğitimi alan ve almayan okul öncesi dönemdeki çocukların oyun davranışlarının incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Üstündağ, K. (2019). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Veli, E.S. (2020). *Montessori eğitim yönteminin okul öncesi (36-66 ay) çocuklarının günlük yaşam becerilerine ve ebeveyn tutumlarına etkisinin incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Wilbrandt, E.Ç. (2019). *Montessori yöntemi her yönüyle montessori eğitimi ve etkinlik rehberi*. E. Ç. Wilbrandt. içinde Final Kültür Sanat Yayınları.
- Yavuz, İ.D. (2019). *Okul öncesi dönemde montessori yöntemi ile veya geleneksel yöntem ile eğitim alan çocukların okul olgunluğu düzeyleri, öz düzenleme becerileri ve annelerinin çocuklarının yeteneklerine ilişkin algılar*. Ankara: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yıldırım, C. (2019). *Montessori yöntemine dayalı öğretim tasarımının birinci sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluklarına matematik ve okuma-yazma becerilerine etkisi*. Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, S. (2018). *Türkiye'deki Montessori, Waldorf ve Reggio Emilia yaklaşımlarını benimseyen okul öncesi özel kuruluşlar örneğinde görsel sanatlar eğitimi durumunun betimlenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, S., Akman, B., & Alabay, E. (2012). Okul öncesi dönem çocuklarına sunulan montessorri ve mandala eğitiminin görsel algılama davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 92-103.
- Yıldırım Doğru, S.S. (2010). Özel eğitimde kullanılan alternatif programlar (Montessori Yaklaşımı). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(1), 107-116.
- Yıldırım Doğru, S. & Çetingöz, D. (2017). Duyu Eğitiminin otistik çocukların alıcı dil gelişimine etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1819-1834.
- Yıldız, F.Ü. (2018). *Montessori anne destek eğitim programının; Montessori eğitimi alan 4-5 yaş çocukların matematik ve günlük yaşam becerilerine etkilerinin incelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, K.T. (2012). Üç farklı programa göre eğitim alan okul öncesi çocukların sosyal kural algılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 197-207.
- Yücesan, Y. (2017). *Montessori eğitiminin okul öncesi dönem çocukların problem çözme becerileri ve problem davranışları üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük: Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Zakir, N.M. (2019). Maria Montessori eğitim metodu. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 59-62.
- Zengin, İ.C. (2019). *5-6 yaş çocukların matematik becerilerinin geliştirilmesinde Montessori eğitim programının etkisi*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zinderen, A. (2021). *2. sınıf matematik dersi geometrik cisimler ve uzamsal ilişkiler konusunda Montessori yaklaşımına dayalı öğretimin öğrencilerin tutum ve akademik başarılarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.